

Høringsnotat

Forslag til endring av språkkrav ved innsending av dokumenter til
Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Nærings- og fiskeridepartementet 23. august 2024

1	Innledning.....	3
2	Gjeldende rett.....	3
3	Departementets vurdering og forskriftsforslag.....	5
3.1	Innsending av dokumentasjon av opplysninger som meldes til registrering.....	5
3.2	Innsending av dokumenter som skal registreres i sin helhet	10
4	Språket i Brønnøysundregistrenes tjenester.....	12
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	14
5.1	Konsekvenser for næringslivet.....	14
5.2	Konsekvenser for offentlig forvaltning	14
6	Forslag til forskriftsendringer	16

1 Innledning

Departementet foreslår endringer i forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret (enhetsregisterforskriften) § 14 og forskrift 18. desember 1987 nr. 985 om registrering av foretak (foretaksregisterforskriften) § 4.

Endringene innebærer at underlagsdokumentasjon som er utarbeidet på språk som er urfolkspråk eller nasjonale minoritetsspråk etter lov 21. mai 2021 om språk (språklova) § 5 og § 6 kan sendes inn på originalspråket, uten at det er behov for at innsender fremlegger oversettelse bekreftet av translatør som er autorisert av norsk myndighet. Departementet legger frem ulike forslag til hvordan kontrollen av innsendte meldinger kan sikres. Departementet foreslår også ulike løsninger for håndtering av dokumenter som i sin helhet skal registreres i registrene. Departementet ber særlig om høringsinstansenes innspill til valg av løsning.

Forslagene kan føre til besparelser for enkelte sammenslutninger knyttet til kostnader til oversettelse av dokumenter, og tilsvarende noe økt ressursbruk for Brønnøysundregistrene.

2 Gjeldende rett

Lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret (enhetsregisterloven) § 4 til § 7 gir regler om hva som skal registreres i Enhetsregisteret. I § 8 gis regler om hvordan opplysningene skal dokumenteres. Enhetsregisterforskriften § 14 første ledd fastsetter at dokumenter som inneholder opplysninger som danner grunnlag for registrering skal være skrevet på norsk, med mindre registerfører finner det ubetenkelig å godta opplysninger på et annet språk. Dersom dokumentene er skrevet på et annet språk enn norsk, og registerfører ikke kan godta dette, skal de oversettes av translatør som er godkjent av norsk myndighet, jf. § 14 andre ledd.

Ifølge enhetsregisterloven § 17 første ledd første og andre punktum skal registerføreren prøve om innsendte opplysninger og dokumentasjon er i samsvar med reglene i denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven. Ved kontroll av om enheten er en registreringsenhet etter § 4, samt om en innmeldt rolleinnehaver kan registreres i registeret, kan registerføreren også prøve om opplysningene er i samsvar med andre lover og forskrifter. Ved kontroll av om enheten er en registreringsenhet, er det også aktuelt å kontrollere om det det er meldt riktig organisasjonsform, jf. Ot.prp. nr. 80 (2003–2004) side 34.

For Foretaksregisteret følger det av lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 3-1 til § 3-10 hvilke opplysninger som skal registreres for den enkelte foretaksform, og av § 4-4 og § 5-1 andre ledd hvordan dette skal dokumenteres. Foretaksregisterforskriften § 4 første punktum fastsetter at dokumenter som inneholder opplysninger til registrering skal være skrevet på norsk. Etter § 4 andre punktum kan dokumenter på andre språk godtas i spesielle tilfeller, dersom registerføreren finner det ubetenkelig. Det kan i tilfelle kreves fremlagt oversettelse bekreftet av translatør som er autorisert av norsk myndighet, jf. § 4 tredje punktum.

Kontrollen som foretas før innføring i Foretaksregisteret, er regulert i foretaksregisterloven § 5-1 første ledd. Registerføreren skal prøve om det som innkommer til registrering og grunnlaget for det er i samsvar med lov og er blitt til i samsvar med lov. Dersom foretakets vedtekter er registrert i registeret, skal registerføreren også prøve om det som innkommer til registrering og grunnlaget for det stemmer med vedtektene og er blitt til i samsvar med disse.

Regler om bruk av språk for urfolk og språklige minoriteter følger også av annen lovgivning.

Grunnloven § 108 fastsetter at statens myndigheter skal «legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk [...]».

Ifølge lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) § 2 nr. 3 gjelder De forente nasjoners internasjonale konvensjon 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter (SP) med protokoller som norsk lov i den utstrekning konvensjonen er bindende. Ifølge § 3 skal konvensjonen gå foran bestemmelser i annen lovgivning ved motstrid. Denne konvensjonens artikkel 27 fastsetter at i stater der det finnes språklige minoriteter skal disse ikke nektes retten til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å bruke sitt eget språk.

Språkloven retter seg i utgangspunktet mot offentlige myndigheter, og har blant annet som formål å sikre at offentlige myndigheter tar ansvar for å styrke samiske språk, jf. lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) kapittel 3, jf. språkloven § 1 andre ledd bokstav b. Ifølge språkloven § 1 andre ledd bokstav c er det også et formål med loven at offentlige organer tar ansvar for å verne og fremme kvensk, romani og romanes.

Språkloven § 5 første ledd fastsetter at samiske språk er urfolksspråk i Norge. Andre ledd fastslår at samiske språk og norsk er likeverdige språk. De er også likestilt etter sameloven kapittel 3, jf. sameloven § 1-5 og språkloven § 5 andre ledd.

Det følger av språkloven § 6 første ledd at kvensk, romani og romanes er nasjonale minoritetsspråk i Norge. Andre ledd fastslår at som språklige og kulturelle uttrykk er kvensk, romani og romanes likeverdige med norsk.

Brønnøysundregistrene er landsomfattende, og dermed verken et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet for samisk språk. Brønnøysundregistrene er heller ikke omfattet av forskrifter gitt med hjemmel i sameloven § 3-10 om at bestemmelser som er begrenset til lokale eller regionale offentlige organer i forvaltningsområdet, helt eller delvis også skal gjelde for andre offentlige organer eller for private rettssubjekt når de treffer vedtak på vegne av stat eller kommune. Brønnøysundregistrene er derfor ikke underlagt de særlige kravene til bruk av samisk som er fastsatt i sameloven kapittel 3.

3 Departementets vurdering og forskriftsforslag

3.1 Innsending av dokumentasjon av opplysninger som meldes til registrering

Foretakslovgivningen regulerer ikke uttrykkelig hvilket språk sammenslutningens interne dokumenter (protokoller, innkallinger mv.) skal utferdiges på. Dette er heller ikke regulert i enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4. Paragrafene regulerer imidlertid hvilket språk som kan godtas i dokumenter som sendes inn til henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Begge bestemmelsene innebærer at det er innsender som må dekke kostnadene til å få oversatt dokumenter utarbeidet på annet språk til norsk, eller til å få en bekreftelse av oversettelsen. Det kan påvirke sammenslutninger i retning av å utferdige dokumenter på norsk for ikke å pådra seg slike kostnader.

Departementet har på denne bakgrunn og sett i lys av Grunnloven § 108, SP artikkel 27, jf. menneskerettsloven § 2 nr. 3 og formålet til språkloven vurdert om det bør gjøres endringer i enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4. Språk er generelt ansett for å være en viktig kulturbærer. Departementet viser spesielt til at lovgiver gjennom språkloven har vist ønske om at staten skal ta ansvar for å styrke samiske språk, og til å verne og fremme kvensk, romani og romanes. Uavhengig av om det er et rettslig krav om det, er hensynet til å styrke disse språkene etter departementets syn også relevant i vurderingen av regler som kan fungere som hindre for å benytte disse språkene i organisasjonslivet i tilfeller der det ellers ville være lovlig. Departementet finner det derfor hensiktsmessig å vurdere hvilke krav som bør stilles til språket i det som skal sendes inn til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Nedenfor følger departementets vurdering av alternative måter å regulere språkravene i enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4, som kan bidra til å ivareta disse hensynene.

Enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4 gjelder hovedsakelig dokumenter som er utarbeidet for andre formål enn registreringsformål. Styreprotokoller eller årsmøteprotokoller er for eksempel reelle referater fra styremøter og årsmøter. Valg av språk i disse dokumentene antas i hovedsak å bero på andre forhold enn at dokumentet skal være underlagsdokumentasjon for registrering i offentlige registre.

Som nevnt under gjeldende rett, har språkloven § 1 blant annet som formål å sikre at offentlige myndigheter tar ansvar for å styrke samiske språk, jf. reglene i sameloven kapittel 3, og at offentlige organer tar ansvar for å verne og fremme kvensk, romani og romanes. Samtidig har enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4 sammenheng med den kontrollen registerfører gjennomfører før informasjonen registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Registerfører kontrollerer opplysningene som meldes til registrering med utgangspunkt i de relevante delene av den innsendte meldingen med vedlegg. Dersom dokumenter kan sendes inn på andre språk enn norsk, kan det medføre merkostnader for registerfører i form av økt intern ressursbruk eller kostnader til ekstern oversettelse.

Det er de reelle dokumentene eller kopier av disse som skal sendes inn som dokumentasjon ifølge enhetsregisterloven § 8 og foretaksregisterloven § 4-4 og § 5-1. Kreves det at dokumentasjon til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret må sendes inn på norsk, eller at det må legges ved en oversettelse, kan det føre til at sammenslutningene velger å føre protokoller og annen dokumentasjon på norsk for å slippe oversettelseskostnader. Slik forskriftsbestemmelsene i dag er utformet, kan det også være usikkert for innsender om registerfører vil finne det ubetenkelig å godta dokumentasjon som ikke er skrevet på norsk.

Enhetsregisteret er en nasjonal fellesløsning. Dette innebærer at virksomheter ikke trenger å melde inn samme opplysning til forvaltningen mer enn én gang, nøkkelinformasjon om virksomhetene kan gjenbrukes av alle, og det gjør utveksling av opplysninger enklere. I tillegg er hoveddelen av det som registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret gitt legitimasjonsvirkning, som beskrevet ovenfor i kapittel 2. Både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret benyttes som oppslagsverk av tredjeparter. Av hensyn til legitimasjonsvirkningen og for å sikre at de registrerte opplysningene er korrekte, er meldinger som sendes inn til registrene, underlagt en viss kontroll.

Med disse forhold tatt i betraktning, vurderer departementet at mulige endringer i enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4 på den ene side må se hen til registerførers mulighet til å føre kontroll innenfor de rammer som følger av lov, herunder å sikre god registerkvalitet. På den annen side kan kravene til underlagsdokumentasjon for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret være egnet til å påvirke personer til å bruke norsk språk i tilfeller der de ellers lovlig ville brukt samiske språk, kvensk, romani eller romanes.

Departementet legger også vekt på at det har en egenverdi at brukere av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kan utlede egne rettigheter direkte av lov- og forskriftsbestemmelser. Et regelverk som er enkelt å forstå gir mindre behov for ekstern bistand, og gir forenklinger i form av at enhetene kan bruke mindre ressurser på å forstå regelverket eller på kjøp av administrative tjenester.

Departementet er kjent med at flere sammenslutninger fører protokoller der de i selve protokollen inkluderer for eksempel en engelsk oversettelse. Oversettelsen utføres da ofte ikke av en profesjonell translatør, men av sammenslutningen selv, hvorpå også oversettelsen signeres av de som skal signere protokollen. Slike protokoller vil falle innenfor ordlyden «skrevet på norsk» i enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4, dersom den norske versjonen i dokumentet er den «offisielle» som går foran ved motstrid mellom de to. I motsatt fall vil kontrollen bygge på en uautorisert oversettelse. Registerfører må da vurdere om den uautoriserte oversettelsen gir tilstrekkelig grunnlag for å gjøre den kontrollen som er forutsatt i enhetsregisterloven § 17 og foretaksregisterloven § 5-1. Dette vil blant annet gjelde om oversettelsen kan vise at det som er innkommet til registeret er i samsvar med lov.

Å pålegge en sammenslutning som har slike språk som sitt arbeidsspråk å oversette dokumentene, kan påføre disse en betydelig byrde. Departementet har vurdert om det er tilstrekkelig at også protokoller der den «offisielle» versjonen er på et samisk språk,

kvensk, romani eller romanes, men der protokollen også inneholder en norsk oversettelse, utført av enheten selv. Innsendelse av denne sammen med originaldokumentet vil kunne forstås slik at innsender bekrefter at oversettelsen er korrekt. Departementet viser for ordens skyld til at dersom innsender med vilje sender inn en oversettelse som ikke korrekt gjengir opplysningene i det originale dokumentet, kan dette etter en konkret vurdering være straffbart dersom det kan karakteriseres som dokumentfalsk jf. straffeloven § 361 og § 362. Det at protokollen i sin helhet er signert, innebærer en bekreftelse som registerfører kan bygge på i sin kontroll av at opplysningene som skal registreres er korrekt oversatt. Etter departementets syn vil en slik regulering imidlertid gripe for langt inn i utformingen av originaldokumentene, ved at det i realiteten vil stilles krav om dobbel protokollførsel. I tillegg vil det ikke omfatte alle former for underlagsdokumentasjon.

Departementet har også vurdert om protokoller på samiske språk, kvensk, romani og romanes skal kunne sendes inn på originalspråk, og at det i slike tilfeller skal stilles krav om en særskilt bekreftelse av forhold registerfører skal kontrollere. Etter departementets syn kan det imidlertid være uhensiktsmessig å stille ulike krav til erklæringer som bare er basert på underlagsdokumentasjonens språk. I ytterste konsekvens kan en slik endring av kontrollpraksis føre til at flere tar i bruk andre språk i utarbeidelsen av underlagsdokumentasjon, for å kunne unndra seg reell kontroll av de meldte opplysningene. Det vil trolig ikke være en hyppig forekomst av slik omgåelse, men departementet ønsker ikke å gå videre med et slikt alternativ uten å vurdere de nærmere konsekvensene nøyer. Et slikt alternativ ville også innebåret et behov for å se nærmere på kontrollbestemmelsene i enhetsregisterloven § 17 og foretaksregisterloven § 5-1.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det er grunner som ikke er belyst i dette høringsnotatet for å se nærmere på de to ovennevnte alternativene.

Brønnøysundregistrene har i en klagesak uttalt at de finner det «ubetenkelig» at det sendes inn underlagsdokumentasjon som er utarbeidet på samiske språk, dersom visse forutsetninger er oppfylt. Disse forutsetningene går ut på at registerfører må forstå at det er skrevet på et samisk språk, at det er underlagsdokumentasjonen som er skrevet på et samisk språk, samt at det er mulig for registerfører å få dokumentasjonen oversatt, enten av translator, tolk eller oversettelsesprogram.

Språklovens formål er blant annet å sikre at offentlige organer tar ansvar for å bruke, utvikle og styrke samiske språk, jf. reglene i sameloven kapittel 3 og å ta ansvar for å fremme kvensk, romani og romanes, se språkloven § 1 andre ledd bokstav b og c. I Prop. 108 L (2019–2020), Kapittel 19, *Til § 1 Føremål* heter det:

«Å «styrkje» samiske språk tyder at det offentlege skal setje i verk tiltak for å auke bruken av samiske språk utover det som går fram av konkrete reglar i samelova. Ansvar for å «bruke og styrkje» samiske språk inneber vidare at offentlege organ skal hindre at samiske språk møter negative sanksjonar.

[...]

At det offentlege skal «fremje» nasjonale minoritetsspråk, utgjer eit ansvar for å setje i verk fleire positive tiltak for å auke bruken av kvensk, romani og romanes enn det som følgjer direkte av den europeiske regions- og minoritetsspråkpakta.»

Et tiltak for å oppfylle plikten etter språkloven er å legge ansvaret for å oversette nødvendig underlagsdokumentasjon på det offentlige, med andre ord at det offentlige bærer kostnadene ved eventuelle oversettelser til norsk av dokumenter på samiske språk, kvensk, romani og romanes som sendes inn som dokumentasjon for opplysninger som meldes til registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette vil bidra til at bruken av samiske språk, kvensk, romani og romanes overfor Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kan øke. Det kan også bidra til at det ikke oppstår situasjoner der sammenlutninger som benytter et av de nevnte urfolks- og minoritetsspråkene, opplever seg urettmessig forskjellsbehandlet i møte med registerfører.

Det er få tilgjengelige translatører innen noen av de nevnte språkene. Det kan være oversettelsesprogrammer som fungerer, men på noen av språkene kan dette også være vanskelig tilgjengelig. Departementet er kjent med at det finnes språksentre eller kan være institutter som Kvensk Institutt (Kainun Institutti) som tilbyr oversettelser. Det at det er få tilgjengelige personer for oversettelse, gjør likevel at disses kapasitet og andre oppdrag kan få stor påvirkning for muligheten til å få oversatt dokumentene innen rimelig tid. Dersom registerfører ikke får oversatt dokumentet, vil det være vanskelig å gjennomføre kontrollen. Brønnøysundregistrene bemerker at registerfører må avklare hvilket språk dokumentet er skrevet på, og at oversettelse kan medføre lengre saksbehandlingstid. Dette er momenter departementet også legger vekt på.

Før dokumentet er oversatt vil det være vanskelig for registerfører å vurdere om dokumentet inneholder taushetsbelagt informasjon, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 13. I den grad det er behov for å vurdere om dokumentene inneholder taushetsbelagt informasjon før dokumentet er oversatt, kan det derfor være nødvendig for registerfører å kontakte innsender direkte for å få informasjon til vurderingen.

Grunnloven § 108 oppstiller plikt for offentlige myndigheter til å legge til rette for at den samiske folkegruppen blant annet skal kunne trygge og utvikle samisk språk. Dette hovedprinsippet er gjennomført og konkretisert blant annet gjennom bestemmelsene i sameloven kapittel 3. SP artikkel 27 oppstiller en plikt til ikke å nekte blant annet språklige minoriteter å bruke sitt eget språk. I lys av pliktene som følger av Grunnloven § 108 og SP artikkel 27, har departementet kommet til at det er mer hensiktsmessig å se på alternativer hvor dokumentasjon for opplysninger som meldes til registrering skal være skrevet på norsk, samiske språk, kvensk, romani eller romanes, men hvor registerfører gis myndighet til i en viss grad å kunne kreve etterfølgende oppfølging fra innsender.

Disse alternativene tar utgangspunkt i at det sendes inn mer informasjon til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret enn det som er relevant for registerførers kontroll jf. enhetsregisterloven § 17 eller foretaksregisterloven § 5-1. Departementet er for eksempel kjent med at flere brukere sender inn komplette kopier av underlagsdokumentasjonen, uten å sladde informasjon som gjelder andre forhold enn det som skal registreres. Slike dokumenter inneholder ikke sjeldent både taushetsbelagte personopplysninger og forretningshemmeligheter.

Dersom dokumentasjon er utarbeidet på et samisk språk, kvensk, romani eller romanes, er det etter departementets vurdering ulike alternativer for hvordan disse kan bli oversatt, og dermed registrert. Disse alternativene er beskrevet nedenfor.

Ett alternativ vil være at registerfører kan kreve enten at innsender oppgir hvilke deler av det innsendte som dokumenterer opplysningene som meldes, og som dermed må oversettes, eller at innsender sender inn en norsk oversettelse av de delene av dokumentet. Etter departementets syn er det ikke behov for at oversettelsen er bekreftet av translatør autorisert av norsk myndighet for å kunne sikre at registerfører får utført sin kontroll av de innmeldte opplysningene. Dette alternativet vil være mindre ressurs- og kostnadskrevende for Brønnøysundregistrene enn det andre alternativet, fordi registerfører ikke behøver å bruke tid og kostnader på å skaffe translatør, oversette i oversettelsesprogram e.l. Det kan også ha betydning for saksbehandlingstiden. Det innebærer imidlertid mer ressursbruk for innsender enn det andre alternativet, ettersom innsender involveres i noen grad i oversettelsen. Departementet ber særlig om høringsinstansens innspill til om det vil oppleves uforholdsmessig byrdefullt hvis registerfører kan kreve bistand som beskrevet i dette avsnittet.

Et annet alternativ er at registerfører fullt ut gis ansvar for å identifisere aktuell informasjon og å oversette denne. Etter departementets syn vil et slikt forslag være det som i størst grad støtter oppunder kravet om innsending av underlagsdokumentasjonen ikke skal påvirke valg av språk. Samtidig kan dette alternativet innebære at registerfører får noe økte kostnader knyttet til oversettelse. Det vil også gå tid til å finne translatør eller ordne oversettelse i et oversettelsesprogram, noe som kan gi noe lengre saksbehandlingstid. Departementet antar likevel at det vil være snakk om et lite antall registermeldinger som sendes inn med underlagsdokumentasjon utarbeidet på samiske språk, kvensk, romani eller romanes.

Felles for begge alternativene er at registerfører vil være ansvarlig for å vurdere hvilken form for og grad av oversettelse som er nødvendig for å gjennomføre kontroll av meldingen. Forslaget antas å få betydning for en marginal mengde registreringssaker per år, men det er per i dag ikke tilgjengelig informasjon som er egnet til å estimere omfanget av et slikt arbeid for Brønnøysundregistrene. Departementet legger til grunn at en slik ordning vil innebære at Brønnøysundregistrene vil opparbeide kunnskap som legger til rette for å foreta en hensiktsmessig vurdering av hva det er behov for å oversette for å bidra til å opprettholde god registerkvalitet.

Forslaget i dette høringsnotatet har vært gjenstand for konsultasjon med Sametinget etter sameloven kapittel 4. Etter Sametingets syn legges det med forskriftsendringene til rette for at norsk og samiske språk er likestilte, slik at møtereferater og protokoller som skal innleveres til Brønnøysundregistrene også kan sendes inn på de samiske språk. Sametingets standpunkt er at reguleringen bør innebære at Brønnøysundregistret står for oversettelse av dokumentasjon av opplysninger som meldes til registrering på de samiske språkene, og også dekker utgiftene i den forbindelse.

Departementet har foreslått endringer i enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4. Det foreslås to alternativer til oversettelse av

underlagsdokumentasjon på samiske språk, kvensk, romani eller romanes. Et alternativ innebærer at dersom dokumentasjonen er skrevet på et samisk språk, kvensk, romani eller romanes, kan registerfører kreve enten at innsender oppgir hvilke deler av det innsendte som dokumenterer opplysningene som meldes, eller at innsender sender inn en norsk oversettelse av slike deler av dokumentet. Oversettelsen behøver ikke være bekreftet av translatør autorisert av norsk myndighet. Det andre alternativet er at registerfører ikke kan kreve slik bistand. Departementet ber særlig om høringsinstansenes syn på hvilket alternativ som er foretrukket, i lys av forholdene beskrevet ovenfor.

I tillegg foreslår departementet å justere bestemmelsene noe, slik at disse i størst mulig grad blir likelydende.

Se forslag til enhetsregisterforskriften § 14 første ledd og foretaksregisterforskriften § 4 første ledd.

3.2 Innsending av dokumenter som skal registreres i sin helhet

Departementet har vurdert om det som er sagt ovenfor om dokumentasjon for opplysninger som meldes til registrering, også skal gjelde hele dokumenter som skal registreres i Foretaksregisteret. For flere sammenslutningsformer skal for eksempel vedtektene registreres i Foretaksregisteret, se foretaksregisterloven § 3-1 til § 3-10. Vedtekter registreres ikke i Enhetsregisteret, men skal sendes inn ved førstegangsregistrering, dersom de finnes, jf. enhetsregisterloven § 8 andre ledd tredje punktum.

Forholdet til tredjeparter kan begrunne et skille. Etter foretaksregisterloven § 8-1 første punktum har enhver rett til å gjøre seg kjent med det som er registrert i Foretaksregisteret og få utskrift av dette. Et viktig formål med registeret er nettopp denne retten til innsyn. På denne måten får tredjeparter mulighet til å skaffe seg informasjon om sammenlutninger de skal samhandle med, som kan være viktig for vurderingen av en eventuell avtaleinngåelse.

Både enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har regler om legitimasjonsvirkninger. Enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1 knytter virkninger til hva som er «registrert», og har legitimasjonsvirkninger på to måter. Når det følger av rettsregler at det er avgjørende for en tredjepersons rettsstilling om denne kjente til et forhold eller ikke, skal det som er registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, anses for å ha kommet til tredjepersonens kunnskap. Og motsatt, meldepliktige forhold som ikke er meldt, og som er i strid med det som er registrert, kan ikke gjøres gjeldende overfor en tredjeperson, med mindre denne kjente eller burde kjent forholdet. Legitimasjonsvirkningene gjelder med andre ord det som er registrert.

Både innsynsretten og legitimasjonsvirkningene kan være viktige for tredjeparters mulighet for å sikre egne rettigheter og interesser. Etter departementets syn taler dette for at det skilles mellom dokumentasjon som bare er underlagsdokumentasjon, og dokumenter som i sin helhet skal registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, jf. enhetsregisterloven § 4 til § 7 og foretaksregisterloven § 3-1 til § 3-10.

Også dokumentasjon som er underlagsdokumentasjon, kan bli gjenstand for innsyn i medhold av offentlighetsloven. Dette er på lik linje som andre saksdokumenter i det offentlige. For slike dokumenter gjør ikke de samme hensynene til at innsender skal forstå innholdet uten eventuelt selv å dekke kostnader til oversettelse, seg gjeldende.

Opplysninger som fremkommer i underlagsdokumentasjon, er heller ikke omfattet av legitimasjonsvirkningene i foretaksregisterloven § 10-1.

Selv om vedtekter ikke skal registreres i Enhetsregisteret, er det naturlig å gjøre en annen vurdering av vedtekter også der. Vedtektene er et grunnleggende dokument for enheten. Samtidig er vedtektene et viktig grunnlag for Enhetsregisterets kontroll av hvilken organisasjonsform enheten har, og om dette er en organisasjonsform som kan registreres. I forbindelse med kontrollen er det viktig for Enhetsregisteret å se de fullstendige vedtektene, og det kan ikke på forhånd identifiseres hvilke deler av dokumentet som må oversettes, slik det i større grad er mulig å gjøre med annen underlagsdokumentasjon. Hvilken organisasjonsform enheten har, har betydning for hvilke regler denne er underlagt. For tredjeparter er det derfor avgjørende informasjon hvilken organisasjonsform enheten har. Kontroll av organisasjonsform er også viktig for å kontrollere at det er en reell enhet som registreres, for eksempel at det som registreres faktisk er en forening.

Departementet foreslår fire alternative løsninger for vedtekter og andre dokumenter som skal sendes inn til registrering i sin helhet. Vi ber særlig om innspill til hvilket alternativ høringsinstansene foretrekker, i lys av legitimasjonsvirkningene og innsynsretten på den ene side, og tilrettelegging for bruk av urfolkspråk og nasjonale minoritetspråk på den annen side. Departementet ber høringsinstansene synliggjøre sin vurdering av denne interesseavveiningen.

Det første alternativet innebærer at vedtekter og dokumenter som skal registreres i sin helhet, skal være skrevet på norsk. Dette vil for eksempel gjelde stiftelsesdokumenter som skal registreres i Foretaksregisteret. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det er behov for å stille et slikt krav. Departementet foreslår at vedtekter som sendes til registrering eventuelt reguleres særskilt i foretaksregisterforskriften, slik at det tydelig fremkommer at nettopp vedtekter vil registreres i sin helhet.

Under det første alternativet foreslår departementet at det uttrykkelig skal fremgå at det kan vedlegges en versjon av dokumentet på et annet språk. Et slikt vedlegg vil imidlertid ikke anses registrert etter foretaksregisterloven § 3-1 til § 3-10, og dermed ikke ha legitimasjonsvirkninger etter foretaksregisterloven § 10-1.

Det andre alternativet innebærer at dersom det sendes inn to språklige versjoner, kan versjoner på samiske språk, kvensk, romani eller romanes ha forrang over den norske versjonen ved motstrid. Det vil likevel være mulig for tredjeparter og Brønnøysundregistrene å få en indikasjon på innholdet i vedtektene, selv om det kan være nyanseforskjeller mellom norsk oversettelse og versjonen med forrang. Det vil blant annet gi registerfører mulighet til å benytte vedtektene i sin kontroll uten ytterligere oversettelse.

Det tredje alternativet innebærer at enheter som bare skal registreres i Enhetsregisteret kan sende inn vedtekter som er skrevet på samiske språk, kvensk, romani eller romanes.

Det samme gjelder andre dokumenter som skal registreres i sin helhet. Da kan foreninger som ikke driver næringsvirksomhet, eller har til formål å drive slik virksomhet, sende inn på slike språk, mens de som driver næringsvirksomhet må sende inn slike dokumenter på norsk. Det samme må aksjeselskaper, samvirkeforetak, ansvarlige selskaper o.l. Etter departementets syn kan det være grunnlag for å skille mellom sammenslutninger som driver eller har lagt opp til å drive med næringsvirksomhet, og de som ikke gjør eller har det. For de førstnevnte er det grunn til å anta at flere tredjeparter har behov for å gjøre seg kjent med innholdet i vedtektene, og at det kan være flere tilfeller der det er behov for at vedtektene er utferdiget på norsk. Det er også grunn til å tro at behovet for å sende inn dokumenter som skal registreres i sin helhet og som lovlig er utferdiget på samiske språk, kvensk, romani eller romanes vil være størst utenfor næringsvirksomhet. Det er også et skille mellom Enhetsregisteret og Foretaksregisteret når det gjelder vedtekter ved at disse ikke skal registreres i Enhetsregisteret, men bare vedlegges ved førstegangsregistrering dersom slike finnes, jf. enhetsregisterloven § 8 andre ledd siste punktum. Hensynene beskrevet ovenfor om legitimasjonsvirkninger og innsyn har derfor mindre betydning når det gjelder Enhetsregisteret.

Det fjerde alternativet innebærer at dokumenter som skal registreres i sin helhet alltid kan være skrevet på samiske språk, kvensk, romani eller romanes, uavhengig av om de skal registreres i Foretaksregisteret eller bare sendes til Enhetsregisteret. Dette alternativet legger opp til at Brønnøysundregistrene og tredjeparter må ta eventuelle kostnader ved oversettelse om det er behov. Dersom dette alternativet blir valgt, blir det spørsmål om Foretaksregisteret skal kontrollere at det er i samsvar med lov at dokumentet er utarbeidet på et annet språk enn norsk. Etter departementets syn vil en slik vurdering normalt ligge utenfor rammene av Foretaksregisterets kontroll, ettersom det vil innebære en vurdering av flere underliggende, faktiske forhold som krever en bevisvurdering utover rammene av Foretaksregisterets prøving.

For å øke bruken av samiske språk, er Sametingets standpunkt at også dokumenter som skal registreres i sin helhet skal kunne registreres på samiske språk. Originalspråk skal kunne være samiske språk. Dette gjelder for dokumentasjon og registrering i både Enhetsregistret og Foretaksregistret.

Vedtekter skal registreres i Foretaksregisteret, men ved registreringer i Enhetsregisteret er vedtekter vedlegg til registermeldinger der det er nødvendig. Ordlyden er derfor noe ulik for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Se forslag til enhetsregisterforskriften § 14 nytt andre ledd og foretaksregisterforskriften § 4 nytt andre ledd.

4 Språket i Brønnøysundregistrenes tjenester

Brønnøysundregistrene er et landsomfattende register, og dermed verken et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet for samiske språk. Brønnøysundregistrene er heller ikke omfattet av forskrifter gitt med hjemmel i sameloven § 3-10 om at bestemmelser som er begrenset til lokale eller regionale offentlige organer i

forvaltningsområdet, helt eller delvis også skal gjelde for andre offentlige organer eller for private rettssubjekt når de treffer vedtak på vegne av stat eller kommune.

Brønnøysundregistrene er derfor ikke underlagt de særlige kravene til bruk av samisk som er fastsatt i sameloven kapittel 3. Brønnøysundregistrene er derfor ikke pålagt å tilpasse sine løsninger til de samiske språkene.

Forslagene i dette høringsnotatet gjelder regler som kan hindre sammenslutninger å bruke et gitt språk internt i sine beslutningsprosesser, der regelverket ellers ikke stenger for dette. Dette er vesentlig annerledes enn å tilpasse kommunikasjon og løsninger til disse språkene. Departementet viser til at sameloven unntar landsomfattende organ fra forskriftene gitt med hjemmel i sameloven § 3-10.

Brønnøysundregistrene er opptatt av brukerveiledning og brukernes behov. Staten har jevnlig kontakt med sine brukere, og ulike plattformer for tilbakemeldinger og for å skaffe informasjon om brukernes behov. I forbindelse med denne høringen vil departementet også benytte anledningen til å be om innspill til temaer knyttet til språkbruken, som Brønnøysundregistrene kan benytte dersom det skulle være aktuelt å vurdere språklige tilpasninger i for eksempel veiledningsmateriale.

I dag er samordnet registermelding elektronisk tilgjengelig på bokmål og nynorsk. Det samme er papirskjemaet. Veiledningene som er tilgjengelig på nettet på www.brreg.no er tilgjengelig på bokmål, nynorsk og engelsk. Forskrift 22. desember 2023 nr. 2310 inneholder i § 4 til § 6 gir regler om at visse former for informasjon skal være tilgjengelig på norsk og engelsk. Det finnes ikke tilsvarende regler for samiske språk, kvensk, romani eller romanes. Brønnøysundregistrene kan også frivillig velge å legge til rette for økt språkbruk, for eksempel ved å tilby deler av sine tjenester på andre språk, enten i skjemaer eller ved veiledning for deler av tjenestene. For eksempel kan det være aktuelt å vurdere om det skal tilbys veiledning for eksempel for melding av styreendring.

Brønnøysundregistrene arbeider med ny registerplattform, og skal i gang med et prosjekt om brukervennlige registertjenester. Prosjektet «Brukervennlige registertjenester» skal levere et heldigitalt mottak av informasjon til registrene og en heldigital tilgjengelig-gjøring fra registrene. I forbindelse med arbeidet med prosjektet, kan det være aktuelt å vurdere om veiledning, eller deler av veiledningen, også skal tilbys på samiske språk, kvensk, romani og romanes. Samtidig er det nødvendig å prioritere ressursbruk og kapasitet, både for fremdrift i prosjektet, og i lys av andre oppgaver i registrene. Departementet er kjent med at Brønnøysundregistrene får få forespørsler om å sende inn dokumenter på samiske språk, og er ikke kjent med at det har vært noen henvendelser om å sende inn dokumenter på kvensk, romani eller romanes. I forbindelse med denne høringen ber derfor departementet om innspill til om og i hvilket omfang og form slike veiledninger ville blitt brukt, slik at Brønnøysundregistrene kan ta med seg dette i sine vurderinger av om behovet for å utarbeide veiledning på andre språk.

Departementet foreslår ikke regler om at Brønnøysundregistrene skal utarbeide løsninger på samiske språk, kvensk, romani og romanes for melding til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Det er ikke på nåværende tidspunkt mulig å fastslå hvilken tidsbruk og andre kostnader som vil knytte seg til en slik omlegging. Tidsbruk og kostnader vil

avhenge av mange faktorer, blant annet tilgjengelig tegnsetting i programvare eller andre løsninger som bygges inn i løsningen. Det vil også kunne avhenge av tilgjengelige translatører eller oversettelse. Gitt det lave antallet henvendelser til Brønnøysundregistrene om innsendelser på de aktuelle språkene, går ikke departementet videre med vurdering av om løsningene skal tilpasses disse språkene. Etter departementets syn er det mer hensiktsmessig at dette er noe Brønnøysundregistrene selv kan velge å vurdere i forbindelse med prosjektet. Til en slik eventuell vurdering vil det imidlertid være interessant å vite om det er et ønske om slike tilpasninger, og om disse eventuelt vil bli brukt. Denne høringen kan være en god arena for å sende departementet innspill om dette.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Konsekvenser for næringslivet

Departementet foreslår endringer i språkkravene i foretaksregisterforskriften § 4 og enhetsregisterforskriften § 14. Forslagene innebærer å forskriftsfeste at underlagsdokumentasjon til meldte opplysninger kan sendes inn på samiske språk, kvensk, romani og romanes. Departementet antar at det kan ha en positiv effekt for brukerne av samiske språk og nasjonale minoritetsspråk, samt sammenslutninger som utarbeider intern dokumentasjon på slike språk.

For noen sammenslutninger vil forslagene medføre reduserte kostnader til eventuell oversettelse av dokumenter som skal sendes til Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret. Effekten er ikke prissatt.

De foreslåtte bestemmelsene vil ikke ha betydning for om dokumentene lovlig kan utarbeides på samiske språk, kvensk, romani eller romanes, men regulerer innsending til registrene. Forslaget innebærer heller ikke at noe pålegges å utarbeide dokumentene på disse språkene, og innebærer derfor ikke nye byrder for aktørene. Enhetene må selv ta stilling til lovligheten og hensiktsmessigheten av språkvalget, inkludert om det er nødvendig med vedtekter med norskspråklig versjon fordi enheten vil inngå avtaler eller liknende med tredjeparter som ikke kan det aktuelle språket.

5.2 Konsekvenser for offentlig forvaltning

For Brønnøysundregistrene vil innsending av dokumenter på originalspråk på samiske språk, kvensk, romani eller romanes medføre noe økte kostnader i form av ressursbruk til oversettelse av innsendt underlagsdokumentasjon. Det er her snakk om kostnader ved intern ressursbruk i Brønnøysundregistrene eller kostnader til bruk av eksterne tjenesteytere for å oversette innsendte dokumenter. Oversettelsen, både i form og i omfang, vil måtte tilpasses det enkelte dokument og opplysningene som skal registreres. Kostnadene forventes derfor å være begrenset. Kostnadene dekkes innenfor de ordinære budsjetttrammene.

Departementet foreslår ikke lovregler om språkbruken i Brønnøysundregistrenes veiledning eller løsninger for melding om registrering i Enhetsregisteret eller

Foretaksregisteret, og har derfor ikke vurdert hvilke konsekvenser det kan ha for Brønnøysundregistrene om etaten ønsker å utarbeide veiledning eller løsninger på andre språk enn bokmål, nynorsk og engelsk.

6 Forslag til forskriftsendringer

Forslag til forskrift om endringer i forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak og i forskrift 19. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret:

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak § 1-1 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 22. desember 2006 nr. 1528, og § 8-1 og i lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret § 28.

I

I forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

§ 4. Språk

[Alternativ for første ledd:]

[Alternativ 1] Dokumentasjon *for opplysninger som meldes* til registrering skal være skrevet på norsk, *samiske språk, kvensk, romani eller romanes*. I spesielle tilfeller kan dokumenter på andre språk godtas dersom registerføreren finner det ubetenkelig. Det kan i tilfelle kreves *fremlagt* oversettelse bekreftet av translatør autorisert av norsk myndighet. *Dersom dokumentasjonen er skrevet på samiske språk, kvensk, romani eller romanes, kan registerfører kreve at innsender enten oppgir hvilke deler av det innsendte som dokumenterer opplysningene som meldes, eller at innsender sender inn en norsk oversettelse av slike deler av dokumentet. Oversettelsen behøver ikke være bekreftet av translatør autorisert av norsk myndighet.*

[Alternativ 2] Dokumentasjon *for opplysninger som meldes* til registrering skal være skrevet på norsk, *samiske språk, kvensk, romani eller romanes*. I spesielle tilfeller kan dokumenter på andre språk godtas dersom registerføreren finner det ubetenkelig. Det kan i tilfelle kreves *fremlagt* oversettelse bekreftet av translatør autorisert av norsk myndighet.

[Alternativ for andre ledd:]

[Alternativ 1] *Dokumenter som skal registreres i sin helhet skal være skrevet på norsk. Det kan vedlegges en versjon av dokumentet på annet språk.*

[Alternativ 2] *Dokumenter som skal registreres i sin helhet skal være skrevet på norsk eller være i tospråklig versjon der én versjon er norsk. Hvis den tospråklige versjonen er norsk sammen med samiske språk, kvensk, romani eller romanes, kan det angis at den versjonen som ikke er på norsk språk har forrang ved motstrid. Det kan vedlegges en versjon av dokumentet på annet språk.*

[Alternativ 3 og 4] Dokumenter som skal registreres i sin helhet skal være skrevet på norsk, samiske språk, kvensk, romani eller romanes. Det kan vedlegges en versjon av dokumentet på annet språk.

II

I forskrift 19. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret gjøres følgende endringer:

§ 14 skal lyde:

§ 14. *Språk*

[Alternativ for første ledd:]

[Alternativ 1] Dokumentasjon av opplysninger som meldes til registrering skal være skrevet på norsk, samiske språk, kvensk, romani eller romanes. I spesielle tilfeller kan dokumenter på andre språk godtas dersom registerføreren finner det ubetenkelig. Det kan i tilfelle kreves fremlagt oversettelse bekreftet av translator autorisert av norsk myndighet. Dersom dokumentasjonen er skrevet på samiske språk, kvensk, romani eller romanes, kan registerfører kreve enten at innsender oppgir hvilke deler av det innsendte som dokumenterer opplysningene som meldes, eller at innsender sender inn en norsk oversettelse av slike deler av dokumentet. Oversettelsen behøver ikke være bekreftet av translator autorisert av norsk myndighet.

[Alternativ 2] Dokumentasjon av opplysninger som meldes til registrering skal være skrevet på norsk, samiske språk, kvensk, romani eller romanes. I spesielle tilfeller kan dokumenter på andre språk godtas dersom registerføreren finner det ubetenkelig. Det kan i tilfelle kreves fremlagt oversettelse bekreftet av translator autorisert av norsk myndighet.

[Alternativ for andre ledd:]

[Alternativ 1] Vedtekter som sendes inn i forbindelse med førstegangsregistrering, skal være skrevet på norsk. Det kan vedlegges en versjon av dokumentet på annet språk. Første og andre punktum gjelder tilsvarende for dokumenter som skal registreres i sin helhet.

[Alternativ 2] Vedtekter som sendes inn i forbindelse med førstegangsregistrering, skal være skrevet på norsk eller være i tospråklig versjon der én versjon er norsk. Hvis den tospråklige versjonen er norsk sammen med samiske språk, kvensk, romani eller romanes, kan det angis at den versjonen som ikke er på norsk språk, har forrang ved motstrid. Det kan vedlegges en versjon av dokumentet på annet språk. Første, andre og tredje punktum gjelder tilsvarende for dokument som skal registreres i sin helhet.

[Alternativ 3] Vedtekter som sendes inn i forbindelse med førstegangsregistrering, skal være skrevet på norsk. Det kan vedlegges en versjon av vedtektene på annet språk. Første og andre punktum gjelder tilsvarende for dokumenter som i sin helhet skal registreres. Hvis enheten ikke skal registreres i Foretaksregisteret i tillegg til

Enhetsregisteret, kan vedtekter og dokument som i sin helhet skal registreres være skrevet på samiske språk, kvensk, romani eller romanes.

[Alternativ 4] *Vedtekter som sendes inn i forbindelse med førstegangsregistrering, skal være skrevet på norsk, samiske språk, kvensk, romani eller romanes. Det kan vedlegges en versjon av dokumentet på annet språk. Første og andre punktum gjelder tilsvarende for dokument som i sin helhet skal registreres.*

III

Endringen trer i kraft [**].